مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

پوهندوی آصف بهاند ۲۰۲۳/۰۷/۱۰

محمدانور وفا سمندر

د میني، رڼا او غږ استازی

څلورمه برخه

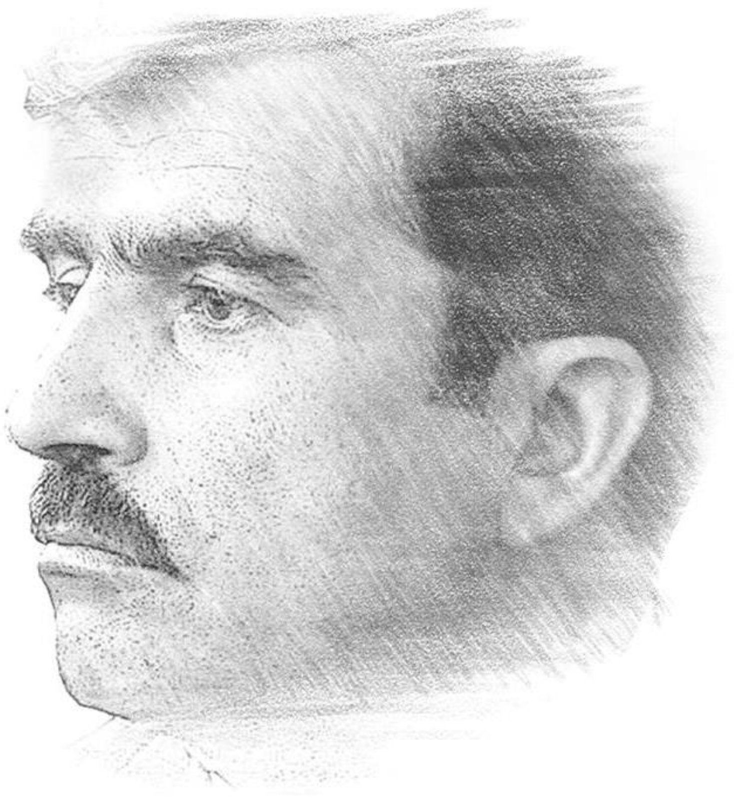

د نړی تر ټولو قیمتي او د قدر وړ ډالۍ:

د وفا سمندر په هر پوست، هره خبره، هره جمله او هر توري کې وفا، رڼا، غږ، هیلې او د ژوند ښکلي د یوې ډالۍ په توګه مخاطبینو ته وړاندې کېږي.؛ په هغې ټولنه کې چې ځوځلوپښت کاله تاوتریخوالي حکومت کړی وي، وهل وژل، ویني تویول او دې ته ورته شیان عادي او منل شوې خبرې ګرځول شوې وي؛ د وفا سمندر پاسنی ډالۍ به د نړی تر ټولو قیمتي او د قدر وړ ډالۍ نه وي؟

آصف بهاند

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولئ

د وفاسمندر له پوستونو څخه ښکاري چې د ده يو کرکټر «عشقاکادميسين» دی او کله، کله د هغه/هغي له خولې نه روايتونه کوي. يو ځل يې د «عشقاکادميسين» په حواله داسي يو څه په خپله پانه کې راکاپي کړي وو چې له حقيقت او ميني مالامال وو. هغه پيام داسي و:

«دوزخ زموږ خپل کاږهواږه فکرونه او عملونه دي، چې ببرته خپلي غاړې ته رالوېږي!

نو جنت هغه مينه‌لورينه ده، چې موږ نورو سره کړي او کوو يې!

څومره دې، چې زړه پراخ و، جنت دې هم پراخ دی.

څومره دې چې فکر، زړه او احساس ښايسته و، جنت دې څو چنده زيات دی

ته که له ځان سره، نورو سره او خدای تعالی سره په روغه شې او هر کار په مينه وکړې، ټوله دنيا به تا سره په مينه شي.

اوس دې خوښه، چې خپل ذهن، خپل زړه او خپل زور، په څه شي لګوې.

دوزخ يا جنت، ستا خپل انتخاب، خپل هوس او خپل زحمت دی!» (عشقاکادميسين تازه مسبج)

ما په ځينو ويبپاڼو کې د محمدانور وفا سمندر ليکني له نظره تېرې شوي دی، دلته به يې د څو بېلګو سرليکونه ياد کړم:

تاند:

«ژوند مينه ګره بوږبوکی»

تاند:

«د خدمت فلسفه»

تاند:

«د بل بدلولو دوزخ»

تاند:

«ژوند مينه ګره بوږبوکی»

کابل‌نات:

«هغه مجروح وه؛ زه څه وليکم؟!»

هشت‌صبح:

«مولانا، شمس او د روح سفر»

تاند:

«د نور او معرفت سمندر»

ازادي‌راديو:

«ايا د افغانستان اوسنی چاپيريال د ماشومانو لپاره مناسب دی؟»

هشت‌صبح:

«ژوندی عرفان»

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزی بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ

اغلي ارزو عظیمي د محمد انور وفا سمند پر ژوند او افکارو باندې د لیسانس دورې مونوګراف په چوکاټ کې خورا په زړه پورې لیکنه کړېده، چې سرلیک یې دا دی:

«د غړ نقاش، د محمد انور وفا سمندر د ژوند او لیکوالۍ هنر په اړه یوه لنډه څېړنه»

دا غنیمت او د قدر وړ کتاب تراوسه دوه ځلې چاپ شوی دی. په دې اثر کې په خورا هنري ډول د وفا سمندر ژوند له زماني پلوه په څو لسیزو کې تر کتنې او څېړنې لاندې نیول شوی دی او په هره لسیزه کې د سمندر په هنري ژوند کې راغلي هنري بدلونونه څېړل شوي دي. اغلي ارزو عظیمي د فا سمندر د هنري سفر تکاملي بهیر څېړلی دی او په خورا لوړه هنري ژبې سره یې داسې انځور کړی دی لکه یوه ماهره استاده چې وي:

ــ شپېتمه لسیزه،

ــ اویایمه لسیزه،

ــ اتیایمه لسیزه،

ــ نوي یمه لسیزه.

د اغلي ارزو د کتاب (د غړ نقاش) په یوه برخه کې د وفا سمندر په باب داسې لیکل شوي دي:

«ښاغلی محمد انور وفا سمندر د عرفاني مطالعې ځانګړی اتل دی. ځوان او با استعداده محمد انور وفا سمندر د لنډو ادبي ټوټو، داستانونو، ناولونو، رمانونو، ژباړو، تحقیقي، تخلیقي، علمي مقالو داسې نوښتګر، ارت نظره او ژورخیاله سمندر دی، چې د ادب د دریابونو ډېر لږ ملاحان اومانوګان به یې د پوهې تل ته ځان ورسولی شي. د ښاغلی محمد انور وفا سمندر نوم د لیکوالو او فنکارو په لړ لیک کې له ۱۳۶۹ ل.ل (۱۹۹۰ع) کال څخه راپه دېخوا مشهور شو .د ښاغلي سمندر صاحب ځانګړنه په دې کې ده، چې دی تقلیدګر لیکوال نه؛ بلکې نوښتګر پنځوونکی دی. دی لکه ماشوم او کمکی زلمی د چا پېښې نه کوي، د چا پر پلونو قدمونه نه ږدي. هغه چې له ذهنه، او بشري مکتبونو ستړی شو، نو بیا یې د زړه په پښو تګ پیل کړ او ما ته هغه د زړه په پښو روان موجود برېښي.»

(آرزو عظیمي، د غړ نقاش، د محمد انور وفا سمندر د ژوند او لیکوالۍ هنر په اړه یوه لنډه څېړنه، دویم چاپ، خپرندوی: مینه‌اکادمي، ۱۳۹۶ ل کال، ۹ ــ ۱۰ مخونه)

لکه څنګه چې په کوچنیانو باندې، په ډېرو کې ــ په جوماتونو یا کور کې د سعدی ګلستان او بوستان لوستل کېدل، په محمد انور باندې هم د دوی کلي ته راتلونکي بنجاره محمد عزیز راوړي کتابونو (دختر یتیم، دختر همسایه او جنایت بشر فارسي پولیسي ناولونه) ولوستل شول او د راتلونکي لیکوالۍ زړی په کې وکرل شو.

دا د محمد انور وفا سمندر د خپلې خولې خبره ده چې ما (آصف بهاند) ته یې کړې چې د یادو پولیسي ناولونو لوستل دومره اثر پرې وکړ چې د هنري ادبیاتو د تخلیق زړی یې د ده په ذهن کې وکاره، لومړنی ناول (بنیادمان) یې ولیکه او یوه مجرب لیکوال عبیدالله محک ته یې د دې لپاره وسپاره چې هغه یې د خپلې هنري تجربو د څراغ په رڼا کې ولولي او بیا ده ته خپل نظر ووایی، هغه لیکوال هم ولوست او ده ته یې وویل:

«زلمیه دا دې لومړی لیکنه ده؟»

او بیا یې د هنري نثر لیکلو ته داسې وهڅاوه چې د محمد انور په ذهن کې د لیکوالۍ کرل شوی زړه نور هم راتاند شو او ډېرې څانګې یې راوټوکولې.

د محمد عزیز بنجاره کتابونو پر وړوکي انور ژور تاثیر وکړ او د محمد انور ذهن به تل له بنجاره او د هغه د کتابونو له محتویاتو سره لوبېدل، محمد انور دا لوبېدونکي فکرونه د خپلو هنري لیکنو د لومړنیو تجربو په ډول د کاغذ پر مخ میلمانه کړل، خو له بده شامته چې د انور هغه کرښې د حوادثو بلاوو ونغړلې او یادونه یې یوازې د زلمي انور د ذهن په کندوالو کې د ناپېژاند باد په څېر داسې شپېلۍ غږوي چې یوازې انور یې اورېدلی شي.

محمدانور وفاسمندر له سیاست نه ځان لرې ساتي او تل د مینې په سمندر کې وفا لټوي، خو ژوندپېښې یې داسې وایي چې په ځوانۍ کې یې سرو بادونو پر بدن باندې سرې نونکۍ راخېږولې وې، انور د خپلو فکري بدلونونو په لړ کې په چټکۍ سره د وفا او رڼا واکسین وکړ او له سرو نونکیو نه یې ځان خلاص کړ.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولۍ

اغلي ارزو عظیمي د «غږ نقاش» په کتاب کې د وفا سمندر د څرګندونو په لړ کې يو ځای د ده له خولې داسي روايت کړی دی:

«وفا سمندر، خپله وايي، چې د هر هنري اثر له بشپړولو سره يې، ګڼله، چې دا يې د تخليق او ادبي کار اوج او د پای ټکی دی؛ خو هغه وايي، چې زما لپاره تل بل ګام شته، ځکه نو له دومره ليکنو او پنځونو سره ـ سره، هغه خپل هري کار تازه او نوي بولي. دغه مهال چې وفا سمندر په رسمي ډول د سيمه ييزه اورګانونو له خپلواکه اداري سره کار کاوه او لا کار کوي، د هغه ليکنو له سيکالوجيک رنګ نه عرفاني- معنوي رنګ ته ځان بېل کړ. اوس هغه د نوي، تازه او خلاق عرفان د يوه لاروي په توګه، د هنر په ژبه، د معنا تازه څېرې، په خپل ښکلي نثر سره نقاشي کولي، او د بېلابېلو کتابونو په بڼه يې له چاپه راوېستلي.

(آرزو عظیمي، د غږ نقاش، د محمد انور وفا سمندر د ژوند او ليکوالی هنر په اړه يوه لنډه څېړنه، دويم چاپ، خپرندوی: مينه‌اکادمي، ۱۳۹۶ ل کال، ۴۸ ـ ۴۹ مخونه)

دري کتابونه، دري پيامونه:

د وفا سمندر د کار طرز او د فکر څرنوګوالی ترډېره پوري. د ده په ورستيو دري چاپ شوو کتابونو کې ښه څرګند شوي دي:

ـ د بل بدلولو دوزخ، (چي په تېرو څلوېښتو کلونو کې د «قتل جرم » تر پوښتني او نقد لاندې نيسي.)،

ـ د ځان موندلو برزخ (د نورو په ژوند، ازادی او برخه‌ليک کې څوک بايد مداخله او قضاوت ونکړي.)،

ـ د مينې کولو جنت (مينه په مينه کولو تر لاسه کېږي).

محمدانور وفا سمندر له بل چا سره نه شي پرتله کېدلای، په دې چې د ده هرڅه خپل دي او د هېڅچا پر سبک نه دی روان، د تورو او کلماتو په اوډلو او کارولو کې ځانته جلا سبک لري چې تر ده پخوانيو ته هېڅ ورته نه دی. دی د کلماتو په يوځای کولو او ودولو کې ځانګړي منحصر په فرد سبک لري، عادي خبرې هم په داسي ډول ليکي چي يوازې د ده د سبک او فکر استازولي کوي. د ساري په ډول يې دا څو جملې ولولئ:

لومړی مثال:

«بختور به هغه وخت وم، چې زړه او فکر له مينې ډک کړم.»

*****

دويم مثال:

«غږ او رڼا، د روح ويتامين:
که غږ او رڼا نه وي، حيات پای مومي او هېڅ نه پاتي کېږي.
غږ او رڼا د عشق او رحمت له بې‌پولو اقيانوسه را بهېږي او د هستی، ذري ذري ته ژوند ورکوي.
بې‌رڼا اوسېدلای شو؛ خو بې‌غږه نه!
«غږ» خدايي مينه، په ټوله هستی کې «پو/يف» کوي.
غږ حيات دی او د لښتي د غاړي له چنجي نيولي، تر بنيادم، تر غره، تر لمر، تر ستوريو او تر کهکشانونو، ټول په خالص غږ ژوندي دي.
شعر، هنر او فکر د غږ ذهني- رواني بڼي دي.
طلايي‌غږ، د طلايي زړه په غوږ اورېدلای شو؛ مين واوسئ:»
وفا سمندر کلمې د موسيقي نغمو او څپو ته نخوي او خپل غږونه داسي نقاشي کوي چې ځيني يې ژر درکـکولای شي او ځيني لا ترډېره نه پرې پوهېږي. د سمندر د کتابونو نه نيولي، بيا په ټولنيزو رسنيو کې تر يوه واړه پوست پوري، چې څومره يې لولي دا ثابتيږي پرکومه لار باندې چې سمندر روان دی، هغه د انسانيت لاره ده، د سمندر افکار د مدرني نړۍ له فکر او قوانينو سره په ټکر کې نه دي، ښايي د افغانستان له دوديزې ټولنې سره يو څه ستونزې ولري، خو زه فکر کوم چې سمندر يې دومره خيال نه ساتي، دی ارام او متين له تينګ هوډ سره پر خپله لاره روان دی.

نوربيا

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ